МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра іспанської філології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

_____ Майя НІКОЛАЄВА

«_1_» _вересня_ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ до перекладознавства

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська

Освітньо-професійна програма: Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська

ОНУ

2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Вступ до перекладознавства». – Одеса: ОНУ, 2023. – 15 с.

Розробник:
Колбаєнкова Т. Б., старша викладачка кафедри іспанської філології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри іспанської філології
Протокол № 1 від. "28" 08 2023 р.
Завідувач кафедри _____ Людмила ГРИНЬКО

Погоджено із гарантом ОПП "Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська" _____ Олена ГРИГОРОВИЧ

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету романо-германської філології
Протокол № 1 від "29" 08 2023 р.
Голова НМК _____ Олена ГРИГОРОВИЧ

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри іспанської філології
Протокол № ___ від "____" _____ 20__ р.
Завідувач кафедри _____ _____

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри іспанської філології
Протокол № ___ від "____" _____ 20__ р.
Завідувач кафедри _____ _____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Очна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3 годин –90 змістових модулів –1	Галузь знань 03. Гуманітарні науки Спеціальність 035 Філологія Спеціалізація: 035.051 романські мови і літератури (переклад включно), перша – іспанська Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)	Обов'язкова
		Рік підготовки:
		2-й
		Семестр
		3-й
		Лекції
		20 год.
		Практичні
		16 год.
		Лабораторні
		–
		Самостійна робота
		54 год.
		Форма підсумкового контролю: *іспит*

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сформувати розуміння особливостей письмового та усного перекладу, способів його вивчення та застосування в сучасному житті.

Завдання:

- розвинення навичок аналізу текстів, що підлягають перекладу;
- збагачення загально-освітньої ерудиції стосовно теорій та підходів до перекладу;
- удосконалення розуміння особливостей письмового та усного перекладів, складнощів, та шляхів їхнього розв'язання;
- навчитись знаходити способи перекладання в залежності від задач, що постають перед перекладачем.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) інтегральної:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладознавства) та методики навчання іноземних мов та зарубіжної літератури у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної й педагогічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

б) загальних:

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК09. Здатність спілкуватися іноземним

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для вирішення завдань у практичних ситуаціях.

в) спеціальних (СК):

СК02. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

СК03. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії іспанської мови.

СК04. Здатність аналізувати соціальні різновиди іспанської та англійської мов, описувати соціолінгвальну ситуацію.

СК06. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати іспанську та англійську мови в усній та письмовій формі у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

СК09. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів іспанською та англійською мовами.

СК 11. Здатність до надання консультацій з дотриманням норм літературної мови та культури мовлення.

СК 12. Здатність до організації ділової комунікації іспанською, англійською та українською мовами.

Програмні результати навчання (ПР):

ПР 10. Знати норми літературної української,іспанської та англійської мов та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПР 14. Використовувати іспанську та англійську мови в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

– основні теоретичні засади перекладознавства, розумітися на типах та видах перекладу;

вміти:

- проводити доперекладацький аналіз матеріалу, що перекладається;
- знаходити та вирішувати труднощі перекладу під час аналізу перекладацького матеріалу;
- аналізувати текст з точки зору перекладацьких стратегій, складнощів та особливостей;
- знаходити відповідний тип перекладу для застосування в кожному випадку.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ до перекладознавства

Тема 1. Що таке переклад. Переклад vs тлумачення. Історичне, культурне та політичне підґрунтя перекладу.

- поняття про переклад, та як змінювалось його бачення протягом століть;
- тлумачення та його особливості відповідно до історичної епохи;
- перші письмові свідчення про переклад, їхнє культурне значення;
- перші пам'ятки перекладів європейським, слов'янськими та українською мовами.

Тема 2. Зміст поняття "переклад".

- формування науки про переклад: історичні та політичні чинники;
- філологічний, соціосеміотичний, лінгвістичний та комунікативний підходи до перекладацького дослідження;
- поняття про переклад у відповідності до теоретичного підґрунтя дослідника;
- термін "переклад" та його значення;
- розділи теоретичного вивчення та практичного застосування перекладу.

Сучасні проблеми перекладознавства. Перекладацькі школи.

- текст як об'єкт та одиниця перекладу;
- змістові структури тексту;
- історичні та сучасні перекладацькі школи.

Тема 3. Одиниця перекладу. Деякі теоретичні аспекти перекладознавства.

- теоретичне підґрунтя вивчення одиниць перекладу;
- класифікації одиниць перекладу відповідно до їхньої функції;
- етапи виділення одиниць перекладу та проблеми, що вони викликають;
- готові одиниці перекладу, проблеми їхнього вивчення та перекладу.

Тема 4. Типи перекладів. Переклад на рівні слова - сполучення - НФЄ - тексту.

- повний переклад;
- адаптований переклад;
- варіанти скороченого перекладу;

- рівні відтворення перекладацьких одиниць.

Тема 5. Особливості перекладу текстів різних жанрів, стилів та регістрів.

- стилі мовлення та їхні основні характеристики;
- особливості письмового та усного мовлення;
- складнощі спеціального перекладу.

Фахові мови. Особливості перекладу наукового, технічного та ділового тексту.

- проблеми вивчення та перекладу фахових мов.
- фахові мови за лінгвістичними типами;
- лексичні та морфосинтаксичні особливості фахових мов.

Тема 6. Особливості перекладу художнього прозаїчного та поетичного текстів.

- характеристики художнього мовлення;
- проблеми перекладу художнього прозаїчного та поетичного мовлення;
- базові характеристики поетичного мовлення та особливості його перекладу;
- поняття про повний та підстрочний переклад, переспів та перелицювання.

Тема 7. Перекладацькі трансформації.

- поняття про перекладацькі трансформації;
- види, типи та причини перекладацьких трансформацій.

Тема 8. Поняття про тлумачення та його головні особливості.

- відмінності тлумачення від письмового перекладу;
- різновиди усного перекладу;
- комунікативні моделі тлумачення;
- труднощі роботи усного перекладача.

Тема 9. Складнощі перекладу: словотворення, неологізми, скорочення.

- деякі особливості перекладу власних назв;

- загальні правила перекладу неологізмів, скорочень та новітнього словотворення;
- типологія перекладацьких помилок;
- основні причини виникнення перекладацьких помилок;
- типи перекладацьких помилок;
- типові помилки та способи їхнього уникання;

Тема 10. Допоміжні інструменти: словники, довідники, машинний переклад, переклад із застосуванням спеціальних програм.

- сучасні допоміжні засоби в роботі перекладача;
- історія виникнення та сучасний стан допоміжних комп'ютерних програм;
- поняття про постредагування, його важливість в сучасному перекладацтві;
- проблеми та перспективи машинного перекладу.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	Усього	у тому числі		
		л	п/с	ср
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. **Вступ до перекладознавства**				
Тема 1. Що таке переклад. Переклад vs тлумачення. Історичне, культурне та політичне підґрунтя перекладу.	10	2	2	6
Тема 2.Зміст поняття "переклад". Сучасні проблеми перекладознавства. Перекладацькі школи.	8	2	2	4
Тема 3. Одиниця перекладу. Деякі теоретичні аспекти перекладознавства.	10	2	2	6

Тема 4. Типи перекладів. Переклад на рівні слова - сполучення - НФЄ - тексту.	10	2	2	6
Тема 5 . Особливості перекладу текстів різних жанрів, стилів та регістрів. Фахові мови. Особливості перекладу наукового, технічного та ділового тексту.	8	2	2	4
Тема 6. Особливості перекладу художнього прозаїчного та поетичного текстів.	16	2	2	12
Тема 7. Перекладацькі трансформації.	12	2	2	8
Тема 8. Поняття про тлумачення та його головні особливості.	2	2		
Тема 9. Складнощі перекладу: словотворення, неологізми, скорочення. Типологія перекладацьких помилок.	12	2	2	8
Тема 10. Допоміжні інструменти: словники, довідники, машинний переклад, переклад із застосуванням спеціальних програм.	2	2		
Усього годин	**90**	**20**	**16**	**54**

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підготувати доповідь за темою: **Тема 1.** Найвідоміші історичні переклади та їхні проблеми. 1. Особливості перекладу релігійних текстів. а) переклад Біблії; б) переклад Корану. 2. Помилки перекладу чи сучасне нерозуміння біблейських текстів. 3. Роль перекладу історичних текстів в сучасній культурі. 4. Переклад історичних текстів в історичній та політичній науці.	2
2	Підготувати доповідь за темою:	2

	Тема 2. Одиниці перекладу, способи визначення 1. На рівні фонем. 2. На рівні морфем. 3. На рівні слів. 4. На рівні словосполучень. 5. На рівні речень. 6. На рівні тексту.	
3	Підготувати доповідь за темою: **Тема 3.** Сучасні перекладацькі школи, та їхні представники. 1. Юджин Найда. 2. Жан Дарбельне. 3. Жан-Жак Віне. 4. Чарльз Тейбер. 5. Роман Якобсон. 6. Катарина Райс. 7. Роксолана Зорівчак.	2
4	Підготувати доповідь за темою: **Тема 4.** Перекладацький аналіз текстів за типологією К. Райс. 1. Тексти орієнтовані на зміст. 2. Тексти орієнтовані на форму. 3. Тексти орієнтовані на звернення. 4. Аудіо-медійна продукція.	2
5	Підготувати доповідь за темою: **Тема 5.** Фахові мови. 1. Мова медицини. 2. Мова фізики та математики. 3. Мова військових. 4. Мова юриспруденції. 5. Мова економіки та фінансів. 6. Мова ІТ- технологій.	2
6	**Тема 6.** Переклад поезій. Підготувати аналіз перекладу поезій українських та іспанських авторів, відповідно схемі, що надається.	2
7	Підготувати доповідь за темою: **Тема 7.** Перекладацькі трансформації 1. Морфологічні.	2

	2. Стилістичні 3. Лексико-синтаксичні. 4. Семантичні 5. Змішані	
8	Підготувати доповідь за темою: **Тема 9.** Аналіз перекладацьких помилок. 1. Змістові помилки. 2. Термінологічні. 3. Мовні помилки. 4. Стилістичні помилки. 5. Культурно-специфічні помилки.	2
	Разом	**16**

6. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1	**Тема 1.** Приклади історичних перекладів, їхні особливості: знайти та проаналізувати приклади історичних перекладів, помилок, що припускалися та зробити їхній аналіз.	6
2	**Тема 2.** Одиниці перекладу, способи визначення: послідовно роздивитися одиниці перекладу, надати приклади, пояснити, в якій спосіб перекладач приймає рішення про виділення одиниці перекладу.	4
3	**Тема 3.** Сучасні перекладацькі школи, та їхні представники: розповісти про біографію науковця, розказати, що підштовхнуло його на вивчення теоретичних засад перекладу та в чому полягає його основний внесок в науку.	6
4	**Тема 4.** Перекладацький аналіз: розкрити поняття перекладацького аналізу, пояснити основні щаблини теорії К. Райс.	6
5	**Тема 5.** Фахові мови: надати ознаки фахової мови, пояснити	4

	чому вона виділяється як така, які складнощі спіткають перекладача під час роботи з текстом цієї спрямованості.	
6	**Тема 6.** Переклад поезій: провести аналіз наданих перекладів поезій відповідно до зовнішньої та внутрішньої матриць.	12
7	**Тема 7** Перекладацькі трансформації: беручи за основу аналіз поезій, якій було зроблено на відповідному занятті, знайти та проаналізувати перекладацькі трансформації.	8
8	**Тема 9.** Знайти та проаналізувати перекладацькі помилки: знайти причини, за якими перекладач припустився помилки, з'ясувати, яким шляхом уникати типових або культурологічних помилок.	8
	Разом	**54**

9. Методи навчання

Заняття проводяться у формі лекцій (бесіда, дискусія, пояснення) та практичних занять (допоівдь, дискусія, робота великими групами), під час яких студенти вивчають теми, що стосуються сучасного перекладознавства, опановують навички перекладацького аналізу, виконують вправи з аналізу перекладів по темах що вивчаються.

10. Методи контролю

Протягом курсу студентами виконуються вищезазначені самостійні роботи, за результатом яких відбувається виступ на практичних заняттях. Наприкінці курсу студент виконує письмову роботу, яка вважається успішною за умови отримання більш ніж 60% від загальної оцінки. Письмова робота складається з завдань, що будуються на теоретичному матеріалі, який вивчався протягом лекцій та питань, які розглядалися на практичних заняттях. В разі недостатньої сумарної кількості балів студенту буде запропоновано підготувати та скласти додатковий усний іспит за темами, на які було надано хибну відповідь у письмовій екзаменаційній роботі.

Критерії оцінювання виступу на практичних заняттях:

Кількість балів Категорії оцінювання	20	17-18	14-15	12-13	≤ 11

Обране питання	Питання розкрито у повному обсязі, надано прикладів із застосуванням наочних засобів	Питання розкрито майже у повному обсязі, прикладів із застосуванням наочних засобів не надано	Питання розкрито у обсязі, який можна вважати задовільним: згадано основні пункти, на додаткові питання надано правильну відповідь; прикладів із застосуванням наочних засобів або немає, або їх недостатньо	Питання розкрито у обсязі, який можна вважати задовільним: згадано основні пункти, на додаткові питання надано майже правильну відповідь; прикладів із застосуванням наочних засобів або немає	Студенту не вдається розкрити питання, він відверто не розуміє в чому полягає його сутність, на додаткові питання відповіді немає

11. Питання для підсумкового контролю

Робота будується на розумінні наступних питань:

1. Як ви розумієте значення перекладу в історичні часи?
2. Який вид перекладу виникнув першим, та чому?
3. За яких часів виникло тлумачення?
4. Хто вважається першими тлумачами?
5. За яких часів та умов виник письмовий переклад?
6. Які тексти підлягали перекладу та чому?
7. В чому полягала складність перекладу релігійний текстів?
8. На які мови перекладали документи в Європі на початку сучасної історії?
9. Коли з’являються перші перекладацькі школи в Іспанії?
10. Коли з’являються перші переклади українською?
11. В якій спосіб відбувається визначення основної одиниці перекладу?
12. Чи вважається слово постійною основною одиницею перекладу?
13. Назвіть чинники, які впливають на визначення основної одиниці перекладу.
14. Які сучасні перекладацькі школи ви знаєте?
15. Як змінювалось теоретичне осмислення перекладу протягом XX сторіччя?
16. Яке значення для перекладу має розуміння його цільового напрямку?
17. Розкажіть, на яких засадах будується теорія SCOPOS?

18. Які фахові мови ви знаєте?
19. Розкажіть, в чому полягає основна різниця між фаховими мовами сучасності.
20. Який різновид перекладу поезій вважається найпоширенішим?
21. Які складнощі існують в перекладі поезій?
22. Поясніть різницю між повним, частковим перекладом та переспівом.
23. Які стилі мовлення ви знаєте, та чи мають вони значення для перекладу?
24. Які типові помилки перекладу ви можете пригадати?
25. Чи існують типові помилки перекладу по окремих мовах?
26. Що таке перекладацькі трансформації та в яких видах перекладу їх здебільшого застосовують?
27. Для чого використовуються перекладацькі трансформації та як вони відрізняються від помилок?
28. Які сучасні допоміжні засоби перекладу ви знаєте?
29. Якими є перспективи перекладацького фаху у XXI сторіччі?
30. В чому полягають основні складнощі роботи тлумача?
31. В якій спосіб держава захищає права перекладача?

Підсумкова екзаменаційна письмова робота має включати такі завдання:
1. Показати навички практичного аналізу перекладів;
2. Показати розуміння базових питань перекладознавства;
3. Розв'язання практичних питань щодо типових трансформацій, стратегій та помилок

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль				Підсумковий контроль (письмова екзаменаційна робота)	Сума балів
Змістовий модуль 1					
Доповідь на практичному занятті	Доповідь на практичному занятті	Активна участь в практичному занятті	Бонус за активну участь в опитуваннях під час лекцій	50	100
20	20	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	**A**	відмінно	

85-89	**B**	добре	зараховано
75-84	**C**		
70-74	**D**	задовільно	
60-69	**E**		
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Вступ до перекладознавства». Одеса: ОНУ, 2023. 15 с.
2. Силабус до навчальної дисципліни «Вступ до перекладознавства».
3. Колбаєнкова Т.Б. Методичні вказівки для практичних занять та самостійної роботи. Методичні вказівки.pdf
4. Мультимедійні презентації, аудіо та відео матеріали. https://drive.google.com/drive/folders/1_1hWU3icY8hj64yo8e63qXoyySDvAGPl?usp=drive_link

14. Рекомендована література

Основна

1. Кальниченко О.А., Подміногін В.О., Кальниченко Н.М. Історія перекладу та думок про переклад у текстах та коментарях. Харків : НУА, 2013. 117 с.
2. Корунець І.В. Вступ до перекладознавства. підручник : Вінниця : Нова Книга, 2008. 512 с.
3. Ктитарова Н.К., Воронова З.Ю. Теорія перекладу: навчальний посібник для спеціальності "Переклад". Дніпродзержинськ, 2013. 313 с.
4. Новоселецька С.В., Пелипенко О.А. Вступ до усного перекладу для студентів ІІ курсу факультету іноземної філології 2-е вид., доп. Острог : Видавництво Національного університету "Острозька академія", 2008. 236 с.

Додаткова

1. Шмігер, Тарас. Історія українського перекладознавства XX сторіччя. Київ : Смолоскип, 2009. 342 с.
2. Ребрій О. В. Вступ до перекладознавства: конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету іноземних мов. Харків : 2016. 117 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. https://psicologiaymente.com/organizaciones/comunicacion-empresarial
2. https://tragoratraducciones.com/traduccion-para-empresas/